

Into the Light – II etap

Viktor Neumann, Karol Radziszewski

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

Godło: Venus

Tytuł projektu:

**“Into the Light”
Świetlica as a living archive of queer resistance**

**“W stronę światła”
Świetlica jako żywe archiwum queerowego oporu**

Godło: VENUS

KONCEPCJA WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM NA 61. MIĘDZYNARODOWEJ
WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2026 ROKU

W stronę światła

Świetlica jako żywe archiwum queerowego oporu

Propozycja Karola Radziszewskiego przekształca Pawilon Polski w queerową świetlicę, na nowo interpretując tę niejednoznaczną, socjalistyczną instytucję, aby uwidocznienie historycznie marginalizowane praktyki queerowe z Europy Środkowej i Wschodniej. Opierając się na dwudziestu latach badań artystycznych, wielkoformatowa instalacja site-specific obejmuje nowe prace, materiały archiwalne, program publiczny i publikację.

Ze względu na swoją ambiwalentną historię jako wielofunkcyjnego centrum społecznościowego (nazwa pochodzi od słowa „światło”, sugerującego oświecenie), ukształtowanego zarówno przez wspierający kolektywizm, jak i kontrolującą ideologię, świetlica pozostawiła głęboki ślad w zbiorowej świadomości. Niegdyś integralna część codziennego życia w Polsce, sprzyjająca edukacji, rekreacji i integracji społecznej, świetlice były silnie regulowane przez państwo, które kontrolowało i piętnowało wszelkie odmienności. Pomimo tych ograniczeń powstały alternatywne sieci. Przykładem są queerowe spotkania organizowane w gdańskiej świetlicy w latach 70. XX wieku, w których uczestniczył długoletni współpracownik Radziszewskiego, Ryszard Kisiel.

Choć fragmentaryczne, takie momenty oporu oferują spekulatywne punkty dostępu do szerszej, często niewidocznej, queerowej historii. Inspirowany tym przypadkiem pawilon nawiązuje do przestrzennej składni tradycyjnej świetlicy – linoleum na podłodze, lamperie na ścianach, zasłony, portrety, zestandaryzowane meble, scena, kącik telewizyjny, „gablotka” – jednocześnie odrzucając nostalgiczną pastiszowość, w którą często obleczone jest postkomunistyczna pamięć. Zamiast inscenizować pokój z epoki, Radziszewski przekształca Pawilon Polski z narodowej wizytówki w

infrastrukturę dla transnarodowych historii queer, więzi, sieci wymiany i afektów – kreśląc kontinuum między tajną przeszłością, a aktualnymi problemami.

W ten sposób projekt stanowi niezbędny precedens dla reprezentacji queer w Pawilonie Polskim i jednym ruchem umieszcza Polskę w szerszej, transnarodowej narracji. W obliczu postępującej erozji praw osób LGBTQ+, pawilon został pomyślany jako przestrzeń badań, refleksji i zgromadzeń. W oparciu o badania sytuacyjne i różnorodne formy queerowego oporu, wykreowana przez artystę przestrzeń pozwala budować transgraniczną solidarność i więzi. Archiwalne artefakty nie są tu prezentowane jako relikwie, ale są aktywowane jako bodźce do kreowania wyobrażeń o możliwych przyszłościach.

Instalacja uwzględnia różne rytmy uwagi, od krótkich spotkań po dogłębne eksploracje. Łączy w sobie: nową serię portretów przedstawiających transnarodowych, queerowych rebeliantów, jak i prace nawiązujące do historii i dziedzictwa Solidarności; zestawy mebli wykorzystanych jako powierzchnie dla archiwalnych kolaży i obrazów opartych na długoletnich badaniach artysty nad historiografią queerowego oporu w Europie Środkowo-Wschodniej; strefę telewizyjną z nową pracą wideo; wystawę w ramach wystawy poświęconą sztuce i aktywizmowi queerowego seniora; scenę propagującą queerowe wyzwolenie i oferującą bogaty program publiczny; oraz publikację w formie nowego wydania kultowego czasopisma *DIK Fagazine*, założonego w 2005 roku.

W duchu propozycji Koyo Kouoh, aby uczyć się od marginalnych, dysydenckich praktyk, pawilon Radziszewskiego podkreśla, że przedstawianie historii queer jest ważne nie tylko dlatego, że pokazuje rzeczywistość, ale także dlatego, że ją buduje.

EXHIBITION CONCEPT FOR THE POLISH PAVILION AT THE 61 INTERNATIONAL
ART EXHIBITION IN VENICE IN 2026

Into the Light

Świetlica as a living archive of queer resistance

Karol Radziszewski's proposal transforms the Polish Pavilion into a queer świetlica, reimagining this ambiguous socialist institution to make visible historically marginalised queer practices from Central and Eastern Europe. Drawing on two decades of artistic research, the large-scale, site-specific installation gathers new commissions, archival materials, a public programme and a publication.

With its ambivalent history as a multifunctional community centre—its name derived from światło (light), suggesting illumination—and shaped by comforting collectivism as much as controlling ideology, the świetlica left a deep imprint on the collective psyche. Once integral to everyday life in Poland, fostering education, recreation and social integration, świetlice were heavily regulated by the state, policing and condemning difference. Nevertheless, alternative networks emerged despite these strictures: among them the queer gatherings hosted in a Gdańsk świetlica in the 1970s, attended by Radziszewski's long-term collaborator Ryszard Kisiel.

Though fragmentary, such moments of defiance open speculative entry points into a wider, often invisible queer history. Inspired by this case, the pavilion echoes the spatial syntax of a traditional świetlica—linoleum floors, wall panelling, curtains, portrait paintings, government-issue furnishings, a stage, a TV area, an “exhibit”—while refusing the nostalgic pastiche that frequently coats postsocialist memory. Rather than stage a period room, Radziszewski recodes the Polish Pavilion from a national showcase into an infrastructure for transnational queer histories, bonds, networks of exchange and affects—mapping a continuum between clandestine pasts and present urgencies.

Thus, the project sets a necessary precedent for queer representation in the Polish Pavilion and immediately situates Poland within a broader transnational narrative. Amid renewed erosions of LGBTQ+ rights, the pavilion is conceived as a space of study and assembly, drawing on situated

research and diverse forms of queer resistance to build solidarity and kinship across borders. Here, archival artefacts are not presented as relics but activated as prompts for imagining possible futures.

The installation accommodates multiple rhythms of attention, from brief encounters to in-depth research. It brings together: a new series of portraits depicting transnational queer rebels, alongside works referring to the histories and legacies of Solidarność; ensembles of furnishings used as surfaces for archival collages and paintings structured around the artist's long-standing research on CEE historiographies of queer resistance; a TV area featuring a newly edited documentary; an exhibition-within-the-exhibition honouring the art and activism of a queer elder; a stage propagating queer liberation and hosting an extensive public programme; and a publication taking the form of a new edition of *DIK Fagazine*, the cult journal founded in 2005.

Closely aligned with Koyo Kouoh's proposition to learn from minor, dissident practices, Radziszewski's pavilion underscores that the representation of queer history is not only important because it shows a reality, but because it builds one.

STRESZCZENIE SCENARIUSZA

Karol Radziszewski na nowo interpretuje Pawilon Polski jako queerową świetlicę, na pierwszym planie umieszczając długo marginalizowane praktyki queerowe z Europy Środkowej i Wschodniej. Opierając się na dwudziestu latach badań artystycznych, rozległa ekspozycja site-specific łączy nowe prace, materiały archiwalne, program publiczny i publikację. Spójnie skomponowana przestrzeń – z obniżonym sufitem, świetłówkami, linoleum, zestandaryzowanymi meblami, skromną sceną i jednym wspólnym telewizorem – przekształca socjalistyczny wystrój w narzędzie do tworzenia queerowego świata. Przestrzeń wypełnia trzynaście stołów. Każdy z nich służy jako miejsce do badań i jest autonomicznym dziełem sztuki: pomalowane i pokryte kolażami powierzchnie spinają *DIK Fagazine* i Queer Archives Institute w aktywne archiwum form queerowego oporu i transnarodowych sieci. Sekcje tematyczne obejmują self-publishing, kluby, pikiety, niekonformizm płciowy i protesty w obrębie regionu Europy Środkowej i Wschodniej. Strefa telewizyjna przekształca „jeden telewizor dla wsi” w żywy indeks: zapętłony montaż wywiadów z queerowymi seniorami. Na głównej ścianie pięć portretów “Rebeliantów” nawiązuje do propagandowych plakatów; w pobliżu plakatowy portret Ewy Hołuszko i namalowany na ścianie Autoportret (po 1989) naruszający porządek przestrzeni świetlicy. Wystawa w ramach wystawy prezentuje przetworzone fotografie z niezrealizowanego atlasu pikiet Ryszarda Kisiela. Intensywny program publiczny podczas wernisażu, finisażu i wybranych wydarzeń ożywia scenę pod kontrbanerem z hasłem Kisiela. Katalog ma formę specjalnego wydania *DIK Fagazine*. Wystawa została zrealizowana w sposób zrównoważony, z wykorzystaniem odwracalnych, niskoemisyjnych elementów przeznaczonych do ponownego użycia.

SCRIPT SUMMARY

Karol Radziszewski reimagines the Polish Pavilion as a queer *światlica*, foreground long-marginalised queer practices from Central and Eastern Europe. Drawing on two decades of artistic research, the expansive, site-specific environment convenes new commissions, archival material, a public programme, and a publication. A single environment—with lowered ceiling, neon, linoleum, standardised furniture, a modest stage and one communal TV—recodes socialist décor as a tool for queer world-making. Thirteen tables structure the space. Each doubles as seating for research and as an autonomous artwork: painted and collaged surfaces braid *DIK Fagazine* and the Queer Archives Institute into a working archive of formations of queer resistance and transnational networks. Chapters gather self-publishing, clubs, cruising, gender nonconformity and protest across the region. The TV area retools the “one TV for the village” as a living index: a looped montage of interviews with queer elders. On the main wall, five Rebels portraits riff on propaganda display; nearby, a poster-like portrait of Ewa Hołuszko and a wall-painted Self-portrait (after 1989) puncture order. An exhibition-within-the-exhibition shows reworked prints from Ryszard Kisiel’s unrealised cruising atlas. A concentrated public programme at preview, closing and select dates animates the stage beneath a counter-banner after a Kisiel slogan. The catalogue appears as a special *DIK Fagazine*. Produced in a sustainable manner, the exhibition uses reversible, low-impact components designed for reuse.